

Ometi jõudis kätte see ihaldatud tõeline suvi. Nii kalendri oma, mis algas 21. juunil, kui ka klimatoloogiline suvi, s.o. aeg, mil ööpäeva keskmine õhutemperatuur püsivalt ületab 13 soojapügalat. Kaua oodatud aasta aeg saabus tänava Tartumaale 14. juunil.

Jaanikuu maruline algus

Kuu kahel esimesel päeval järjepanu möllas tuulispask Vastseliina alevikus Rahu (!) tänaval, lennutades kasvuhooned kolmekorruseliste majade kõrgusele. Sugugi ei halastanud ilm eksootilisele külalisele. Dame Kiri Te Kanawale: kogu tema Pärnu kontserdi aeg oli külm ja vihmane. Ilmataat arvas ilmselt, et kui Uus-Meremaal on südatalv, peaks ka meil midagi ajakohast pakkuma.

Mõni päev hiljem olid Tartus karmi tormituulega (17–19 m/s) kimpus vabaõhuopereti nau-tijad.

Kas jälle kordub jube vihma-ne suvi 1998, pärisid kõik. Jaanipäevani näiski nii minevat. Mõni päev oli hoopis hull. 13. kuupäeval sadas Kundas ööpäevaga 49 mm, pea kuunorm. Sel päeval oli meil Eestis 12? ümber, Jäämere lähedal aga 25 soojakraadi!

Kraanidega mäng jätkus. Esimesel Tartu hansapäeval siras päike, teisel valas kolme tunni-ga 28 mm vett alla. Kõuekär-gatusi saatis, nagu tänapäeval ikka, kohkunud autosignaali-de kontsert.

Jaanilaupäev tõi pöörde. Kui ida ja lõuna pool tuligi veel tugevaid vihmahoogusid, siis jaanipäev ise oli juba pea kõikjal kuiv. Vihma sadas juunis Tõraveres 107 mm, s.o. 1,7 korda tavalisest enam. Eesti kesk-

Jaan tõi suve platsi

Juunikuu ilmast meil ja mujal

mine sajuhulk 94 mm jäi isegi veidi alla keskmise.

Kuum niiske ilm tõi Saaremaal Valjalas kaasa tänavuse esimese loodusõnnetuse – rahe-saju, mis hävitas mitmekümne majapidamise saagilootused.

Jaanikuu esimene pool oli 3–5° harilikust jahedam, kuu keskel läks soojemaks. Kuu viimane kümmepäevak oli juba kraadi-paari võrra üle tavalise. Meteoroloogia ja hüdroloogia instituudis arvutati Eesti keskmiseks õhutemperatuuriks juunis 14,1°, mis on normist 0,5° madalam.

Tippmark

Kuumim on olnud siinmail 1999. a jaanikuu (19,2°), külmim täpselt sada aastat varem (10,6°).

Mujal oli veelgi põnevam kui

meil. Juuni algul uputas esime-ne selle aasta troopiline torm Atlandil nimega Allison Texase osariiki. Houstoni linna lähistel sadas kümne tunniga Tartumaa aastane sajuhulk – 620 mm. Orkaan osutus USA ajaloo üheks kahjutoovamaks: purustusi enam kui 2 miljardi dollari eest, hukkunuid 48.

Külm pikk kevad viis Ver-monti osariigi vahtrasuhkru tootjad pankroti äärele – toodang langes üle 40%.

Põhja-Koreas on pöud kestnud juba 90 päeva, viimane nii suur häda tabas seda maad 1721. a. Ka Hiina põhjaosas valitseb kuivus, joogivee puuduse all kannatab 22,6 miljonit inimest. Maa lõunaosas seevastu uppus taifuun Chebi vihma-voogudes 73 elanikku. Kergem

pole olukord Iraanis – seal on põuane juba kolmas aasta ühte-järge.

Hoogu saab tornaadode hoo-aeg USAs. Keskosariikides nähti ainuüksi kahe päevaga tegutsemas 72 pöörist. Suvi algas Denveri lennuväljal suure rahehooga, mis viis rivist välja ligi 40 lennukit.

Palavaim paik oli Omaan – 48,4°, arktilises Kanadas märgiti 10 külmakraadi.

Sada aastat tagasi

Juuni 1901 oli Tartus väga soe: 17,3°, õhutemperatuur kõikus 26,2 ja 7,5° vahel.

Vihma tuli vaid pool tavalisest kogusest – 34 mm, kuuel päeval müristas.

Juuni algul oli Kostromas Venemaal sadanud ligi 9cm läbi-

mööduga rahet, mis tekitas pak-su pahandust.

4. juunil teatati Postimehele Kadrinast: tugev maru läks Kadrinast läbi, majad süttisid purunenud seppapajast põlema.

Kogu kuu tuli Eesti eri paigust sõnumeid kange põua kohta: põllukünkad on nii kuivad, et vili ei kasva, kapsad on söödikute küüsis. 13. juunil lõi Narvas välk hobuse surnuks. Jaanilaupäeval oli Tartus ütle mata ilus, inimesed tegid ringmänge või laulsid.

27. juunil sadas USAs Tillier's Ferrys kalavihma. Pärast sadu siples puuvillapõldudel tuhandeid mereandisid.

29. juunil kukkus Pihkva kändis põllule 4 puuda ja 16 naela raske meteooriki. Haruldase taevakingituse omanik tahtis selle 500 rubla eest maha müüa.

Klimatoloog
AIN KALLIS